

Aan: Raadswerkgroep Omgevingswet

Van: Nico la Crois

Datum: 9 juni 2021

Onderwerp: (Advisering omtrent) omgevingskwaliteit onder de Omgevingswet

Inleiding

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Met de komst van de Omgevingswet vinden er ook veranderingen plaats ten aanzien van het adviesstelsel rondom ruimtelijke kwaliteit (welstands- en monumentenadvisering). Met betrekking tot dit onderwerp zal één en ander geregeld moeten worden (wettelijke verplichting) en daarnaast zal de raad een aantal keuzes moeten maken. Deze notitie heeft tot doel om de raadswerkgroep te informeren omtrent de veranderingen die plaatsvinden en dient daarnaast als gespreksdocument ter voorbereiding op de door de raad te maken keuzes.

Wat verandert er?

De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed heeft samen met de VNG en de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit een handreiking opgesteld voor het instellen van de gemeentelijke adviescommissie en andere adviseurs voor omgevingskwaliteit: *Adviesstelsel voor omgevingskwaliteit*. Deze handreiking is via de navolgende link te vinden: <https://vng.nl/publicaties/handreiking-adviesstelsel-omgevingskwaliteit>¹.

De handreiking bevat een uitgebreide beschrijving van de veranderingen en geeft advies en handvatten aan gemeenten hoe om te gaan met de veranderende situatie.

Heel in het kort komt het er op neer dat alle gemeenten die binnen hun grenzen Rijksbeschermd (gebouwde of aangelegde) monumenten hebben, verplicht zijn om een adviescommissie in te stellen. Deze adviescommissie heeft tot taak om het college te adviseren omtrent initiatieven die gevolgen kunnen hebben voor beschermde monumenten.

Daarnaast ontstaat met de komst van de Omgevingswet voor de raad de bevoegdheid om aan te geven bij welke activiteiten die in het omgevingsplan worden genoemd, advies gevraagd moet worden. De raad kan in het omgevingsplan bepalen bij welke categorieën bouwwerken of in welke gebieden het vragen van advies aan de commissie verplicht is. Omgevingskwaliteit onder de

¹ Het betreft een uitvoerige handreiking van 66 pagina's. Het idee van de handreiking is echter goed te begrijpen als in eerste instantie uitsluitend de managementsamenvatting (pagina 3 t/m 6) wordt gelezen.

Omgevingswet moet daarbij breder worden opgevat dan thans ruimtelijke kwaliteit in de vorm van bijvoorbeeld welstandsbeleid en beeldkwaliteit.

Wat doen wij?

Uiteraard is het de bedoeling om overeenkomstig de wettelijke verplichting een 'monumentencommissie' (onafhankelijke commissie, waarvan de leden beschikken over deskundigheid op het gebied van cultuurhistorie en monumentenzorg) te benoemen, die door het college gevraagd zal worden om advies ten aanzien van voorgenomen veranderingen aan of bij monumenten. Een voorstel hiertoe zal worden voorbereid een aan de raad ter besluitvorming worden aangeboden.

Als het gaat om andere dan de wettelijk verplichte advisering, heeft de raad keuzevrijheid. Er zijn verschillende mogelijkheden om aan deze keuzevrijheid invulling te geven. De eerdergenoemde handreiking doet hiertoe een suggestie. Daarbij wordt uitgegaan van de inrichting van een adviesstelsel omgevingskwaliteit in twee stappen.

Stap 1: Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden die acties ondernomen, die nodig zijn om de thans bestaande situatie min of meer en voor zover mogelijk te continueren (het instellen van een commissie, vergelijkbaar aan de huidige welstandscommissie, die initiatieven beoordeeld aan de hand van het door de raad vastgestelde welstandsbeleid).

Stap 2: Doorontwikkelen van het adviesstelsel in de geest van de Omgevingswet, gekoppeld aan de totstandkoming van de omgevingsvisie en de transitie van het tijdelijke omgevingsplan naar het uiteindelijke, gemeentedeekkende omgevingsplan volgens de Omgevingswet.

Het idee achter de twee stappen in de handreiking is dat bij inwerkingtreding van de Omgevingswet kan worden voldaan aan de wettelijke verplichtingen en dat een werkbare en heldere situatie ontstaat (in feite: blijft bestaan) rondom de beoordeling van nieuwe initiatieven (vergunningaanvragen). Op die manier wordt tijd en ruimte gecreëerd om in samenhang met de ontwikkeling van de omgevingsvisie en het omgevingsplan te kunnen werken aan een nieuw en samenhangend adviesstelsel in de geest van de Omgevingswet.

De vanuit het Rijk, VNG en Federatie Ruimtelijke Kwaliteit geadviseerde stappen lijken daarmee logisch te zijn en ook aan te sluiten op datgene waar we in de gemeente Noordoostpolder mee bezig zijn: Focus om onder en met de Omgevingswet te kunnen werken (zodat we inwoners en ondernemers kunnen blijven 'bedienen') en daarnaast strategische en tactische keuzes maken in de geest van de Omgevingswet bij de totstandkoming van omgevingsvisie en omgevingsplan. Het volgen van de handreiking ligt daarmee voor de hand.

Alternatief

Een alternatief voor de werkwijze volgens de handreiking zou kunnen zijn om het adviesstelsel nu al (dus vóór inwerkingtreding van de wet) in te richten in de geest van de Omgevingswet. Dit zou betekenen dat de raad strategische en tactische keuzes ten aanzien van het aspect 'omgevingskwaliteit' gaat maken, los van de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Een dergelijke keuze zou ten koste gaan van de integraliteit die wordt beoogd vanuit de Omgevingswet. Daarnaast zou dit betekenen dat er parallel aan de omgevingsvisie en vooruitlopend op het omgevingsplan een separaat traject moet worden voorbereid, gestart en doorlopen om tot weloverwogen strategische en tactische keuzes rondom 'omgevingskwaliteit' en het inrichten van een adviesstelsel te kunnen komen. Daarmee ligt het geschetste alternatief minder voor de hand.

Indien desalniettemin dit alternatief als wenselijk worden beschouwd, is het aan te bevelen om de consequenties hiervan (voor- en nadelen, risico's, tijdspad etc.) nader te beschouwen en op basis daarvan een definitieve keuze te maken.

